

AENEAS ELINDUL ÚJ HAZÁT KERESNI

Valamikor réges-régen, sok évvel Róma alapítása előtt Kisázsia partján volt egy gazdag, hatalmas város: *Trója*. Történt pedig, hogy a trójai királyfi, Parisz, elrabolta a *spártai* király feleségét, a világszép Helénát, és magával hozta kincseit is. Az egész görög nép összefogott, hogy megtorolja a sérelmet, és hatalmas hajóhadával Trója ellen vonult. Tíz évig ostromolták hiába a görögök a természettől és emberektől jól megerősített várost. A hosszú ostrom alatt elesetek a legjelesebb hősök, a trójai Hektór, a görög Akhilleusz, még az istenek is beleavatkoztak a harcba, de a vár mégis állt, és úgy látszott, minden erőfeszítés hasztalan, Trója bevehetetlen. Ámde amit az erő nem tudott elérni, azt elérte a fűfűg. Odüsszeusz tanácsára egy falovat építettek, s elhíresztelték róla, hogy az istenek tiszteletére készült; majd visszavonulást színélve hajóra szálltak, és eltávoztak Trója látóhatárából. A trójaiak a parton hagyott hatalmas falovat behurcolták a várba, még a falakat is lerombolták, hogy a kapun beférjen. A ló belsejében azonban válogatott görög vitézek rejtőztek. Ezek aztán, mikor a trójaiak az örömtől és bortól megrészegeedve, a visszanyert szabadságtól megmámorosodva álomra tértek, leereszkedtek, és tűzjeleket adtak a szomszéd sziget mögött rejtőző hajóhadnak. A görögök csakhamar visszatértek Trójába, és iszonyú pusztítást vittek véghez. *Aeneas*, *Venus* istennő fia volt a trójaiaknak Hektór után legnagyobb hőse. Most álmában megjelent neki Hektór, és így szólt hozzá:

- Menekülj, fuss innen, Aeneas! Csak volt Trója, csak voltunk trójaiak! Vidd magaddal Trója házi isteneit, és keress számukra új hazát!

Aeneas felriadt álmából, és fegyvert ragadott. De mikor látta, hogy a harc reménytelen, magához vette a trójai házi isteneket, a *penates*eket, majd béna atyját, Anchisest nyakába véve, feleségével és kisfiával együtt menekülni igyekezett a lángban álló városból. A szomszédos Ída-hegység erdeje menedéket nyújtott neki, de útközben, a szörnyű vérvivatárban, elvesztette feleségét. A görögök pedig, miután Tróját földig lerombolták, és az embereket leölték, vagy fogságba ejtették, Helénával együtt most már csakugyan visszatértek hazájukba. Mikor már az utolsó vitorla is eltűnt a tengeren, az erdőben rejtőzködő menekültek előjöttek, és tanakodtak, mitévők legyenek. Hazájuk nem volt, otthonuk megsemmisült.

- Légy te a vezérünk, Aeneas - fordultak a hőshöz -, és mutasd meg a jövőbe vezető utat.

Aeneas vállalta vezérlésüket. Hajókat ácsoltatott, s nekivágtak a tengernek új hazát keresni. Hosszú és keserves bolyongás után végre eljutottak *Szicília* szigetére, *Itália* szomszédságába. Itt halt meg Aeneas atyja. Azután elhagyva Szicíliát, Itália felé vették útjukat, amikor *Juno*, a haragvó istennő megpillantotta őket. Juno haragja régi keletű. Egyszer ugyanis az istenek lakomáján Erisz, a viszály istennője aranyalmát dobott az istennők közé, ezzel a felírással: "A legszebbnek." Három istennő, Juno, Minerva és Venus vetekedett az aranyalmáért. Pariszra bízták az ítéletet, aki - mivel Venus neki ígérte a világ legszebb asszonyát, Helénát - neki ítélte az almát. Juno ezt sohasem bocsátotta meg a trójaiaknak, és minden módon meg akarta akadályozni, hogy Aeneas elérje a végzet által kijelölt célját, a római birodalom megalapítását. Ezért a szelek királyához, Aeolushoz fordult, aki a barlangból kibocsátotta az oda bezárt szeleket. Ezek iszonyú vihart támasztottak, és szétverték Aeneas hajóit. *Neptunus*, a tenger istene megfékezte őket, de a hűs hajóból csak hat tudott a vezér mellett megmaradni, és vele együtt csak hat vetődött partra, azok sem Itáliában, hanem messze, szemben Itáliával, az afrikai *Libia* partján. Aeneas azt sem tudta, hová, mely égtáj alá jutott. Félve indult el, hogy kikémlelje a vidéket. De anyja, Venus segítségére jött, Karthágóba vezette. Itt találkozott elveszettnek hitt társaival, ahol Dido, az ország királynője - akinek szintén menekülnie kellett hazájából, és itt alapított új országot - szívesen fogadta a hőst, és tiszteletére nagy lakomát rendezett. A lakomán Dido kérésére Aeneas elbeszélte Trója pusztulását és bolyongásait. De a lakomán más is történt. Venus, hogy fiát megőrizze a további bolyongástól és veszedelmektől, szerelmet ébresztett Dido szívében Aeneas iránt. Aeneas kisfia, Ascanius helyébe *Cupidót*, a szerelem csintalan istenkéjét csempészte, aki a szerelem nyilával megsebezte Didót. A királynő korán jutott özvegységre, és nagy gyásza óta most ébredt először szerelem szívében. Amikor hű nővérenek, Annának felfedte titkát, ez megnyugtatta:

- Az istenek kezét látom ebben, nővérem. Mennyire meg nő majd városod ereje, becsülete, ha trójai fegyveresek védik!

Ennek a házasságnak Juno sem volt ellene. De Jupiter, az istenek királya és az emberek atyja másképp határozott. *Mercuriust*, az istenek hírnökét küldte Aeneashoz:

- Ne feledkezz meg küldetésedről. Neked nem Afrikát, hanem Itáliát kell kormányoznod. Azonnal szállj hajóra!

Aeneas fájó szívvel engedelmeskedett az isteni parancsoknak. Mikor hajói már kifutottak a tengerre, és ő visszatekintett Karthágóra, a királyi palota felől máglyát látott lobogni. A szerencsétlen Dido bánatában máglyára vetette magát. Ismét Szicília szigetére értek. Kerek egy esztendő telt el Anchises halála óta, és most a fiú ünnepi játékokkal áldozott a halott apa emlékének. Majd hátrahagyva a gyávákat és betegeket, továbbhajózott Itália felé. Indulás előtt álmában apja szelleme megjelent neki:

- Keress fel *Sibylla* segítségével az alvilágban!

Sibyllát, az agg papnőt *Cumaeban* találta meg Aeneas, *Apollo* istennek szentelt barlangjában. Jóslatot kért tőle. A válasz így hangzott:

- El fognak jutni a trójaiak céljukhoz, de azt kívánják majd, bár ne jutottak volna el. Háborúkat, szörnyű háborúkat látok, és látom, hogy vértől árad a *Tiberis* folyó. Juno üldözi a trójaiakat. De te ne hátrálj! Végül is célhoz érsz.

A jóslat után Aeneas megkérte a jósnőt, hogy mutassa meg neki az alvilágba vezető utat. Ám ehhez meg kellett találnia az aranyágot, hogy azzal *Proserpinának*, az alvilág királynőjének kedveskedjék. Venus madarai, egy kergetőző galambpár, elvezették Aeneast egy fához; ezen rejtőzött az aranyág. Aeneas lenyeste: most már nyitva állt előtte az alvilág útja. Itt talált rá apjára a boldogok ligetében, amint azokat szemlélte, akik *Léthének*, a feledésnek vízből készültek inni, hogy ezzel befejezván alvilági bűnhődésüket, ismét földi életet élhessenek. Itt tudta meg Róma hivatását: leverni az ellenállókat, kímélni a legyőzötteket és békét adni az emberi nemnek. Visszatérve az alvilágból, megindultak a harcok. Hogy szövetségest szerezzen, Aeneas *Latium* királyához, Latinushoz fordul, és leányát, Laviniát feleségül kéri. Ezzel azonban magára haragítja Turnust, egy szomszéd népek, a *rutulusok*nak királyát. A harci tűz egyre magasabban lobog, az istenek is beleavatkoznak a földiek sorsába. Ámde a végzet, a *Fátum*, mely még az isteneknél is erősebb, Aeneasnak kedvez. Párviadalban legyőzi Turnust, és most már senki sincs, aki veszélyeztetné hatalmát. A honalapító elvégezte küldetését. Egy ideig még békében kormányozza országát, majd villámlás és mennydörgés közepette eltűnik, és az Olümposz hegyén, az istenek között foglal helyet. Utódai közül Silvius új várost alapít *Alba Longa* néven. Itt uralkodtak Aeneas utódai mintegy háromszáz évig.